

گزارش «فرهیختگان» از سیستم آموزش عالی آلمان و موفقیت‌هایی که آن را الگویی برای کشورهای دیگر کرده است

دانشگاه‌های آلمانی پل ارتباط دانشجو و شغل

ندا اظهري

مترجم

سیستم آموزش عالی در آلمان از تنوع بالایی برخوردار است و دانشگاه‌ها، کالج‌ها، آکادمی‌های حرفه‌ای به ارائه‌مباحث مختلف آموزشی می‌پردازند که بخش اعظم آنها به آموزش رشته‌های هنری و موسیقی اختصاص یافته‌اند. موسسه‌های آموزش عالی در آلمان از سوی دولت، بخش خصوصی و کلیساها اداره می‌شوند. در دانشکده‌های خصوصی، دانشجویان باید شهریه تحصیل خود را بپردازند. آلمان به‌عنوان یکی از اعضای اتحادیه اروپا، با سیستم دانشگاهی دیگر کشورهای اروپایی هماهنگ شده است که به آن «روند بولونیا» گفته می‌شود. در آلمان صدها موسسه آموزش عالی و دانشگاه وجود دارند که فرصت کافی

اصلاح آموزش در دانشگاه‌های دولتی

بیش از ۳۰۰ دانشگاه دولتی در کشور آلمان مشغول فعالیت هستند که بیش از ۱۶۵ دانشگاه علوم کاربردی و بیش از ۵۰ مرکز هم‌دانشکده‌های هنر، موسیقی و فیلمسازی را تشکیل می‌دهند که دانشجویان بین سه تا ۶ سال در آنها تحصیل می‌کنند. به‌دلیل بنیه قوی آلمان در زمینه فنی، برخی دانشگاه‌های این کشور هم با عنوان دانشگاه فنی معروف بوده و فعالیت می‌کنند. تا چند دهه، در سیستم آموزش عالی آلمان، تنها مدرک کارشناسی ارشد وجود داشت که در برنامه یکپارچه و درازمدت و در قالب طرح یک مرحله‌ای ارائه می‌شد و دانشجویان دوره کارشناسی و ارشد را به‌طور پیوسته باید می‌گذراندند اما بعد از اصلاحات آموزشی که در آلمان صورت گرفت، برنامه‌ای دوسطحی معرفی شد و دانشجویان می‌توانند مقطع کارشناسی را طی چهار سال و مقطع ارشد را طی پنج تا ۶ سال پشت‌سر بگذارند. اما طرح یک مرحله‌ای هنوز هم در برخی دوره‌های خاص ارائه می‌شود. تحصیل در دانشگاه‌های دولتی آلمان رایگان و بدون پرداخت شهریه است.

دانشگاه‌هایی برای ورود دانشجویان به بازار

دانشگاه‌های علوم کاربردی، دوره‌های چهار ساله را برای آموزش دانشجویان فراهم می‌کنند و دوره‌های عملی و کاربردی بیشتری در مقایسه با دیگر دانشگاه‌ها برخوردارند. دانشگاه‌های کاربردی تاکید زیادی روی آموزش فناوری، تجارت، علوم اجتماعی و طراحی دارند. در این دانشگاه‌ها مقطع دکتری، پزشکی و دانشکده‌های حقوق وجود ندارد اما فارغ التحصیلان این دانشگاه می‌توانند برای طی مقطع ارشد در دانشگاه‌های دیگر ادامه تحصیل دهند. اساس کار دانشگاه‌های علوم کاربردی در آلمان، کار عملی و کاربردی است تا دانشجویان برای ورود به بازار کار آماده شوند. دانشجویانی که در این دانشگاه‌ها تحصیل می‌کنند در مقایسه با دیگر دانشگاه‌های آلمان، با موضوعات درسی کمتری روبه‌رو هستند و بیشتر تمرکز روی آموزش حوزه‌های مهندسی، تجارت و علوم کاربردی است. در آلمان قریب به ۳۰ دانشگاه علوم کاربردی فعال هستند که آموزش در سطح مقامات ارشد خدمات شهری را هم در دستور کار خود دارند اما تنها مقاماتی که در خدمات عمومی کار می‌کنند می‌توانند در آن تحصیل کنند.

آلمانی‌ها دارند مدارس برتر موسیقی در جهان

مدارس هنر، موسیقی و فیلمسازی در آلمان با توجه به اهمیت که در زمینه دروس ارائه‌شده دارند، با دانشگاه‌ها برابری می‌کنند. حدود ۵۳ مدرسه هنر، موسیقی و فیلمسازی در این کشور حضور دارند که دانشجویان با کسب نمره حدنصاب می‌توانند در این مدارس ادامه تحصیل دهند. هنرهای تجسمی، هنرهای خلاق، هنرهای نمایشی و موسیقی جزء رشته‌هایی است که در این دانشگاه‌ها ارائه می‌شوند. ۲۳ دانشکده موسیقی که در آلمان فعالیت می‌کنند، جزء معروف‌ترین دانشکده‌های موسیقی در دنیا به‌شمار می‌روند و دانشجویان بین‌المللی علاقه زیادی به تحصیل در آنها دارند، به‌طوری‌که در حال حاضر، یک‌سوم از کل دانشجویان دانشکده‌های موسیقی آلمان را دانشجویان بین‌المللی تشکیل می‌دهند و دانشجویان به‌رغم آزمون‌های ورودی دشواری که باید پشت‌سر بگذارند، آموزش‌هایی با کیفیت بسیار بالا دریافت می‌کنند.

دانشگاه: رابط دانشجو و کارفرما

به گزارش howtgermany، بیش از ۳۰ دانشگاه ترکیبی به‌صورت دولتی-خصوصی در آلمان مشغول فعالیت هستند. اگرچه این دانشگاه‌ها قابل رقابت با دانشگاه‌های آموزش عالی در سطح دولتی نیستند، اما برخی از آنها را می‌توان رقیب خوبی برای دانشگاه‌های علوم کاربردی به حساب آورد. این موسسه‌های آموزشی به‌طور معمول آموزش‌های حرفه‌ای و مطالعات نظری را در برنامه‌های آموزشی خود به‌طور ترکیبی ادغام کرده‌اند و آموزش‌های خود را در زمینه تجارت، فناوری و علوم اجتماعی در اختیار دانشجویان قرار می‌دهند. دانشجویانی که از این دانشگاه‌ها فارغ‌التحصیل می‌شوند، به‌دلیل ارتباطی که در دوران تحصیل با کارفرمایان برقرار کرده‌اند، آینده شغلی تضمین‌شده‌ای دارند و بلافاصله پس از فارغ‌التحصیل شدن، جذب بازار کار می‌شوند، بنابراین آمار بیکاری در این قبیل دانشجویان بسیار پایین‌تر است.

سیستم آموزشی منحصر به فرد آلمانی‌ها

وزیر آموزش انگلیس به‌تازگی اعلام کرده است این کشور برای ایجاد تحول در نظام آموزشی باید سیستم آموزش عالی آلمان را الگویی خود قرار دهد تا بتواند آموزش عالی خود را نجات دهد. اما در این میان، برخی کارشناسان به این نظر نقد دارند و معتقدند سیستم آموزش حرفه‌ای آلمان بر مبنای اقتصاد و فرهنگ شکل گرفته و از این‌رو، قابل انتقال به کشورهای دیگر و الگوبرداری از آن نیست. اما با همه این اعتراض‌ها، وزیر آموزش انگلیس متعهد شده است به نظام گسترش آموزش عالی در این کشور پایان دهد و در عوض، سیستمی در سطح کلاس جهانی و مشابه سبک آلمانی‌ها طراحی خواهد کرد. مسائل سیاسی به وجود آمده در انگلیس و به‌دنبال آن خارج شدن این کشور از اتحادیه اروپا، برگزیت و بلافاصله شیوع بحران همه‌گیری کرونا، نیاز فوری را برای بازاندیشی بر اصلاح روابط میان آموزش و سیستم اشتغال در انگلیس به وجود آورده است. این مسائل نه تنها برای دانشجویان و دانشکده‌های آموزشی، بلکه برای دانشگاه‌ها به‌عنوان ارائه‌دهندگان

روابط بین‌المللی با دانشگاه‌های دولتی

برخی موسسه‌های بین‌المللی ارتباط نزدیک و تنگاتنگی با موسسه‌ها و دانشگاه‌های دولتی آلمان دارند که از این میان می‌توان به رابطه نزدیک دانشگاه دوک با دانشگاه گوته فرانکفورت اشاره کرد. برخی موسسه‌های بین‌المللی، واحدهای تجاری دانشگاه‌های بزرگ دولتی آلمانی هستند، مانند دانشگاه بین‌المللی «درسدن» که در ارتباط با دانشگاه فنی «درسدن» فعالیت می‌کند؛ یا دپارتمان «کارلسروهه» که در ارتباط با دانشگاه فنی «کارلسروهه» کار می‌کند؛ یا موسسه مدیریت و فناوری «اشتوتگارت» که در ارتباط با دانشگاه «اشتوتگارت» فعالیت می‌کند.

ارتباط با صنعت، رمز موفقیت مدارس تجاری

در کنار دانشگاه‌های دولتی، شماری از دانشگاه‌های خصوصی هم در این کشور وجود دارند که دروس و مدارک معتبر و مختلفی را به دانشجویان ارائه می‌دهند. شهریه هر ترم این دانشگاه‌ها بین ۱۸۰۰ تا ۴۷۰۰ یورو متغیر است. برخی از این دانشگاه‌ها رابطه تنگاتنگی با صنعت دارند که رمز موفقیت بسیاری از آنهاست و از این رو به بعضی از این دانشگاه‌های خصوصی، مدارس تجاری هم گفته می‌شود. این مدارس تجاری گاهی در مشارکت با دانشگاه‌های انگلیسی واحدها و دروس مازاد را به دانشجویان ارائه می‌کنند که براساس آن، دانشجویان مشمول دریافت مدرک ارشد می‌شوند.

افزایش جذب دانشجویان وجود کرونا

آمارها حکایت از آن دارد که در ترم زمستانه دانشگاه‌های آلمان چیزی حدود ۲/۹ میلیون دانشجو در دانشگاه‌های این کشور ثبت‌نام کرده‌اند که در مقایسه با سال‌های تحصیلی قبلی به بالاترین حد خود رسیده است. این درحالی است که با توجه به همه‌گیری کرونا و آنلاین شدن آموزش‌های دانشگاهی، پیش‌بینی می‌شد شمار دانشجویان ثبت‌نامی در دانشگاه‌ها کاهش یابد. تعداد دانشجویانی که در سال تحصیلی ۲۰۱۹-۲۰۲۰ ثبت‌نام کرده بودند حدود ۲/۸ میلیون نفر بوده است.

دانشگاه‌های رایگان، عامل جذب دانشجوی بین‌المللی

برای بسیاری از دانشجویان، آلمان کشور ایده‌آلی برای تحصیل محسوب می‌شود. دانشگاه‌هایی در سطح و کلاس جهانی، ارائه کلاس‌های درس به زبان انگلیسی به‌ویژه در سطح کارشناسی ارشد و رایگان بودن تحصیل در دانشگاه‌های دولتی از جمله معیارهایی است که می‌تواند هر دانشجویی را برای تحصیل در چنین دانشگاه‌هایی وسوسه کند. همین دلایل به اندازه کافی انگیزه‌ای می‌شود برای اینکه دانشجویان از کشورهای مختلف برای تحصیل به آلمان بیایند، به‌طوری‌که آمارها نشان می‌دهد هر ساله حدود ۱۰۰ هزار دانشجو از سراسر دنیا برای تحصیل در دانشگاه‌ها به آلمان می‌آیند.

دانشگاه‌های آلمان در رده‌های بالای جهانی

دانشگاه‌های آلمان همیشه در رده‌بندی‌های جهانی، در جمع ۱۰۰ دانشگاه برتر دنیا قرار داشته‌اند. طبق رتبه‌بندی پایگاه QS در سال ۲۰۲۰، دانشگاه فنی مونیخ در رده ۵۵، دانشگاه «لودویگ ماکسیمیلیان» مونیخ در رده ۶۳ و دانشگاه «هیدلبرگ» در رده ۶۶ جهان قرار گرفته و به ترتیب در رده اول تا سوم آلمان را هم به خود اختصاص داده‌اند. از سوی دیگر، طبق رتبه‌بندی پایگاه تایم در سال ۲۰۲۰ میلادی، دانشگاه فنی مونیخ در رده ۴۳، دانشگاه «لودویگ ماکسیمیلیان» مونیخ در رده ۳۲ و دانشگاه «هیدلبرگ» در رده ۴۴ جهان جای گرفته‌اند. در رتبه‌بندی ۲۰۱۹-۲۰ شانگهای هم همین سه دانشگاه آلمانی به ترتیب در رتبه‌های ۵۷، ۵۲ و ۴۷ قرار گرفته‌اند که نشان از جایگاه بالای دانشگاه‌های آلمانی در رتبه‌بندی‌های جهانی دارد.

این کشور است و اطمینان از اینکه شرکت‌های ارائه‌کننده شغل، به صلاحیت‌های احرازشده احترام می‌گذارند، بسیار حیاتی است. در آلمان، کارآموزی یادگیری مبتنی بر کار اهمیت زیادی دارد به‌طوری‌که شرکت‌ها موظفند کارآموزان خود را بر مبنای یک برنامه درسی آموزش دهند و در انتها با برگزاری آزمون، آنها را بپذیرند. در این میان، شاهد افزایش روزافزون کارآموزی‌های مرتبط با تحصیلات دانشگاهی هستیم که نتیجه آن دریافت مدرک کارشناسی و دوره کارآموزی پس از ۴ سال می‌شود. آن چیزی که انگلیس می‌تواند از سیستم حرفه‌ای آلمان بیاموزد، این است که این

آموزش حرفه‌ای از اهمیت بالایی برخوردار است. سیستم‌های حرفه‌ای و شغلی در کشورهای آلمانی زبان از یک روش میانه، بین رویکردهای مبتنی بر بازار و مدیریت دولتی پیروی می‌کنند و آموزش با محوریت شرکت، بخش عمده آموزش‌ها را به‌خود اختصاص می‌دهد. این رویکرد مطابق با اصول اخلاقی اجتماعی آلمان است که بیش از هر چیز بر همکاری میان دولت، شرکت‌ها و کارگران تاکید می‌کند. این طرح آموزشی بر مبنای «طرح صادراتی» در آلمان به‌طور گسترده اجرا می‌شود و در سال ۲۰۱۵ سیستمی به‌بررسی آن پرداخت تا قابلیت اجرای آن را در دیگر کشورهای دنیا مورد ارزیابی قرار دهد. در آلمان استانداردهایی که توسط کارفرما هدایت شوند، به‌سادگی اجرا نمی‌شوند. در عوض، بین نمایندگان موسسه‌های آموزشی، اتحادیه‌های کارگری و انجمن‌های کارفرمایان مذاکره می‌کنند. «مشارکت کارفرمایان، اتحادیه‌ها و دولت‌ها» ویژگی کلیدی سیستم حرفه‌ای در آلمان به‌شمار می‌رود. در آلمان، آموزش مسئولیت ۱۶ دولت ایالتی در

سامانه جامع طرح‌های تحقیقاتی علوم پزشکی کشور رونمایی شد

سامانه جامع طرح‌های تحقیقاتی علوم پزشکی کشور در برگزیده اطلاعات همه طرح‌های تحقیقاتی و پایان‌نامه‌های مصوب، خاتمه یافته دانشگاه‌ها و موسسات علوم پزشکی کشور است که توسط مرکز توسعه و هماهنگی اطلاعات و انتشارات علمی معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی طراحی و پیاده‌سازی و رونمایی شد. این سامانه مذکور در نشانی <https://tpis.research.ac.ir> برای استفاده در اختیار عموم پژوهشگران، دانشجویان و مردم قرار گرفته است. در حال حاضر بیش از ۲۱۰ هزار طرح تحقیقاتی و پایان‌نامه دانشگاه‌های علوم پزشکی و موسسات وابسته در این سامانه قرار گرفته، قابل جست‌وجو، مشاهده و بازیابی است. ایجاد بانک ملی و کشوری از طرح‌های تحقیقاتی و پایان‌نامه‌های دانشگاه‌ها و موسسات علوم پزشکی کشور و ایجاد بستر و زیرساخت لازم برای اجرای دقیق قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی مصوب از جمله اهداف هدف معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت از طراحی و اجرای سامانه جامع طرح‌های تحقیقاتی علوم پزشکی کشور است. همچنین فراهم‌سازی امکان مشاهده‌یابی عنوان و متن پروپوزال‌های تحقیقاتی و پایان‌نامه‌ها و نیز گزارش‌هایی آنها و صرفه‌جویی و مدیریت هزینه‌ها در پژوهش‌ها از طریق جلوگیری از انجام طرح‌ها و پایان‌نامه‌های تکراری از دیگر اهداف طراحی و اجرای این سامانه است.

امروز آخرین مهلت ثبت‌نام در پذیرش بدون کنکور دانشگاه‌ها

ثبت‌نام و انتخاب رشته برای شرکت در مرحله پذیرش دانشجو براساس سوابق تحصیلی سراسری بهمن سال ۱۳۹۹ در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی به‌منظور پذیرش دانشجویانی نیمسال دوم تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ انجام می‌شود. متقاضیان می‌توانند براساس ضوابط و شرایط مندرج در دفترچه راهنما با مراجعه به سایت سازمان سنجش به نشانی www.sanjesh.org نسبت به ثبت‌نام و تکمیل فرم انتخاب رشته (حدالکثر ۱۰۰ کدرشته) به روش اینترنتی اقدام کنند. فرصت ثبت‌نام و انتخاب رشته در مرحله پذیرش براساس سوابق تحصیلی سراسری - بهمن سال ۱۳۹۹ تا پایان روز شنبه ۶ دی ماه است و با توجه به فشردگی زمانی در سایر فرآیندهای این مرحله از پذیرش، مهلت اعلام شده به‌هیچ‌وجه قابل تمدید مجدد نیست. افرادی که پیش از این نسبت به ثبت‌نام و انتخاب رشته خود اقدام کرده‌اند می‌توانند تا پایان امروز ۶ دی ماه ۹۹ نسبت به ویرایش رشته‌های انتخابی خود اقدام کنند.

نگرانی از توقف رشد علمی کشور به دلیل لایحه بودجه ۱۴۰۰

محمود فتوحی، رئیس دانشگاه صنعتی شریف در حاشیه اجلاس روسای دانشگاه‌های بزرگ که با حضور تعدادی از نمایندگان مجلس در دانشگاه شهید بهشتی برگزار شد، اظهار کرد: «موضوع این جلسه مربوط به وضعیت بودجه دانشگاه‌ها بوده، به‌طور متوسط بودجه دانشگاه‌ها در لایحه ۱۴۰۰، ۳۸ تا ۴۰ درصد افزایش پیدا کرده اما به دلیل میزان افزایش حقوق و مزایا، دانشگاه‌ها عملانی نمی‌توانند در راستای فعالیت اصلی خود یعنی آموزش و پژوهش گام بردارند.» وی با اشاره به اینکه با این وضعیت بودجه رشد علمی ما متوقف می‌شود یا با کودک آن مواجه خواهیم شد، افزود: نکته دیگری که مطرح شد، این بود که باید کاری انجام شود تا دانشگاه‌ها بتوانند در راستای انجام اهداف اصلی شان نقش ویژه‌ای ایفا کنند و راه‌حل این است که بودجه دانشگاه بر مبنای هزینه‌ها، واقعی شود. «رئیس دانشگاه صنعتی شریف ادامه داد: «در این جلسه رئیس کمیسیون آموزش مجلس حضور داشت و قرار شد بازنگاری در بودجه دانشگاه‌ها صورت گیرد.» فتوحی در ادامه خاطرنشان کرد: «موضوع دیگری که در این جلسه مطرح شد، بحث حقوق اعضای هیات علمی و همسان‌سازی حقوق آنها بود که دوستان قول دادند به این مسئله نیز رسیدگی کنند.»